

Hemşirelik eğitiminde öğrenci değerlendirme stratejisi: Objektif yapılandırılmış klinik sınavı*

Meral MADENOĞLU KIVANÇ^a, Sevda TÜREN^a, Asiye GÜL^a, Mukaddes TURAN MİRAL^a, Rahime ATAĞÖĞLU YILMAZ^a, Cennet KARA ÖZÇALIK^a

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerin becerilerinin objektif yapılandırılmış klinik sınav (OSCE) ile değerlendirilmesi amaçlandı. **Yöntem:** Yarı deneysel olarak planlanan araştırma Nisan 2022’de bir vakıf üniversitesi hemşirelik bölümünde yapıldı. Çalışmaya 47 öğrenci ve on öğretim elemanı dahil edildi. Verilerin elde edilmesinde temel beceri kontrol listeleri, sınav öncesi öğrencilerin stres ve memnuniyet durumunu, sınav sonrası sınav kalitesini değerlendirdiği anket formu yer aldı. Tanımlayıcı istatistiklerin değerlendirilmesinde sayı, standart sapma, yüzde ve ortalama kullanıldı. Veriler SPSS programında (21.0) değerlendirildi. **Bulgular:** Öğrencilerin yaş ortalaması 20.38±2.85 olup, %87.2’si kadındır. OSCE stres puan ortalaması 8.13±2.05 olarak bulunurken, memnuniyet puan ortalaması 6.85±2.21 olarak saptandı. Öğrencilerin %57.4’ü tekrar OSCE ile değerlendirilmek istemediğini belirtti. **Sonuç:** OSCE stresli ve zaman alıcı bir sınav olarak değerlendirildi. OSCE’nin hemşirelik eğitiminin değerlendirilmesinde kullanılabilmesi için öğrenci sayısı ve değerlendirilecek beceriler göz önünde bulundurularak yeterli öğretim elemanı, fiziksel ortam ve malzemenin sağlanması ve ayrıca OSCE’nin sınav stresi ile ilgili yeni çalışmaların planlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: OSCE, hemşirelik eğitimi, hemşirelik öğrencileri

Student assessment strategy in nursing education: Objective structured clinical examination

ABSTRACT

Objective: This study aims to evaluate nursing students’ skills with an objective structured clinical examination (OSCE). **Method:** 2022 and 47 students A foundation university nursing department was established in April and training elements were included in the study. Basic skill checklists were included in the study. Basic skill checklists were included in the acquisition of the data, and a questionnaire formula in which the safety exam was evaluated after the stress and satisfaction exams of the students before the exam. Number, standard deviation, percentage, and mean size in the evaluation of descriptive data. The data were evaluated in the SPSS program (21.0). **Results:** The mean age of the students was 8.13±2.05 and 87.2% of them were women. While the mean OSCE stress score was 6.85±2.21. 57.4% of the student stated that they did not want to be evaluated with OSCE again. **Conclusion:** OSCE was considered a stressful and time-consuming exam. For OSCE to be used in the evaluation of nursing education, it is recommended to provide sufficient teaching staff, physical environment, and materials, taking into account the number of students and the skills to be evaluated, and also to plan new studies on the exam stress of OSCE.

Keywords: OSCE, nursing education, nursing students

Geliş Tarihi: 11.04.2023

Kabul Tarihi: 28.07.2023

^aİstanbul Kültür Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, İstanbul, Türkiye
e-posta: m.kivanc@iku.edu.tr ORCID: 0000-0001-5787-2764
e-posta: s.turen@iku.edu.tr ORCID: 0000-0003-1123-5879
e-posta: a.gul@iku.edu.tr ORCID: 0000-0002-4440-5769
e-posta: m.miral@iku.edu.tr ORCID: 0000-0002-0696-8923
e-posta: r.atakoglu@iku.edu.tr ORCID: 0000-0002-5157-1810
e-posta: c.kara@iku.edu.tr ORCID: 0000-0003-2394-2634

Sorumlu Yazar/Correspondence: Meral Madenoğlu Kıvanç e-posta: m.kivanc@iku.edu.tr

*Bu makalenin editörlüğü Doç.Dr.Hale Tosun tarafından yapılmıştır.

Atıf/Citation: Madenoğlu Kıvanç M, Türen S, Gül A, Turan Miral M, Atakoğlu Yılmaz R, Kara Özçalık C. Hemşirelik eğitiminde öğrenci değerlendirme stratejisi: Objektif yapılandırılmış klinik sınavı. *Sağlık ve Yaşam Bilimleri Dergisi* 2023;5(2):80-86.

GİRİŞ

Hemşire; bireyleri hastalıklardan korunma yolları konusunda bilgilendiren, sağlıklarının bozulması halinde tıbbi tedavi ve hasta bakımı uygulayan profesyonel kişidir. Hastaya güvenli ve etkili katkılarının sağlanmasında bakım ve yönetim, hemşirenin klinik olarak yetkin olmasını gerektirir. Hemşirelik mesleği için sorumluluk duygusu, iletişim, empati ve karar verme yeteneği ile birlikte klinik becerilerinin gelişmiş olması çok önemlidir. Temel klinik beceriler ise öğrencilikte kazanılmaya başlanır. Hemşirelik eğitimi birbirini tamamlayan teorik, laboratuvar ve klinik uygulamadan oluşmaktadır. Hemşirelikte teori ve becerilerin entegrasyonu eğitim programlarının en önemli kısmıdır. Klinik uygulamalar hemşirelik eğitiminin önemli bir bölümünü oluşturur.¹ Öğrenci hemşirelerin temel becerilerinin değerlendirilmesi eğitim süreci için esastır. Klinik gelişimin etkili bir şekilde değerlendirilmesi eğitimin önemli bir hedefidir. Mesleki eğitimde bilgiyi değerlendirme sözlü sınav, yazılı sınav ve çoktan seçmeli vb. geleneksel yöntemlerle yapılırken becerilerin değerlendirilmesi bilgiyi değerlendirmeye göre daha güç olabilmektedir.²

Değerlendirme yöntemlerinden biri olan objektif yapılandırılmış klinik sınav (Objective Structured Clinical Examination-OSCE), becerilerin ölçülmesi için öğrencinin eğitim programında hedeflenen içeriğe uygun farklı öğretim elemanları tarafından uygulanan ve değerlendirme ölçütleri belli olan beceri sınavlarıdır. 1975 yılında Ronald Harden ve ekibi tarafından geliştirilen ve dünyada yaygın olarak kullanılan OSCE ülkemizde de kullanılmaya başlanmış olup, ifade olarak “tarafsız (objective)”, “yapılandırılmış (structured)”, “klinik (clinical)” ve “sınav (examination)” şeklinde tanımlanmaktadır.³ Bu sınav yöntemi, her bir istasyonda öğrenciye sorulan becerinin öğretim elemanı tarafından tarafsız gözlemlendiği sınavdır. Literatürde yer alan çalışmalara göre OSCE; bilgi, tutum ve beceriyi ölçen tarafsız ve güvenilir bir yöntem olarak görülmektedir.^{4,5,6} OSCE’de gerçekçi değerlendirilebilecek hedefler konulur ve bunlara göre eğitim içeriği oluşturulur. OSCE’nin yararları arasında; öğrencinin ders çalışma alışkanlıklarını ve mesleğe hazırlanmasını olumlu yönde etkileyebilme potansiyeline sahip olması, öğrenciyi motive etmesi, klinik eğitime öğrenci hakkında verilecek kararlara dayanak olması ayrıca öğretimin ne derece etkili olduğunu göstermesi ve geribildirim sağlaması yer almaktadır.^{7,8} OSCE sınavının hemşirelik eğitiminin değerlendirilmesinde yaygın olarak kullanılabilmesi için gerekli adımlardan biri de hem öğrenci hem de öğretim elemanlarının görüşlerinin değerlendirilmesi, değerlendirme sonuçları doğrultusunda gerekli düzenlemelerin

yapılmasıdır.⁹ Bu çalışma ile hemşirelik esasları dersi klinik sınavı için kullanılan OSCE yönteminin hem öğrenci hem de öğretim elemanları yönünden değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Çalışma, yarı deneysel olarak, 2022 yılı eğitim ve öğretim bahar döneminde bir vakıf üniversitesi hemşirelik bölümünün iki ayrı laboratuvarında gerçekleştirildi. Araştırmanın örneklemini hemşirelik bölümü birinci sınıfında olan, Hemşirelik Esasları dersine katılım sağlamış ve dersin kuramsal ve uygulamasını alan, gönüllü tüm öğrenciler çalışmaya dahil edildi. Dersin kuramsal ve uygulamasına katılım sağlamayan öğrenciler çalışma dışı bırakıldı. OSCE uygulaması sınav öncesi hazırlık, sınav uygulaması ve sınav sonrası değerlendirme olmak üzere üç aşamada gerçekleştirildi;

1. Sınav Öncesi Hazırlık

Hemşirelik Esasları dersinin, bahar döneminde haftada dört saat kuramsal, dört saat laboratuvarı ve sekiz saat uygulaması mevcuttur. Bu dersi 2022 yılı eğitim ve öğretim döneminde toplam 47 öğrenci aldı. Öğrencilerin 41’i kız, 6’sı erkekti. Dönem içinde eğitim verilen öğrencilere dönem içerisinde temel beceri öğrenim rehberleri kullanılarak becerileri nasıl uygulayacakları gösterildi. Bu becerilere göre laboratuvar malzemeleri hazırlandı. OSCE’nin yan yana iki laboratuvarında gerçekleştirilmesi planlandı. Her laboratuvara aralarında paravan olacak şekilde ikişer masa yerleştirildi. Böylece dört istasyon oluşturuldu. Her istasyonda biri değerlendirici diğeri gözlemci olmak üzere iki öğretim elemanının yer alması planlandı. Bu nedenle kurum dışından Hemşirelik Esasları dersi veren dört öğretim elemanı davet edildi. Sınavda görev alacak öğretim elemanlarına OSCE hakkında daha önce deneyimi olan çalışmanın yürütücüsü tarafından bilgilendirme yapıldı. Bunun dışında öğretim elemanları ayrıca OSCE konusunda kurum dışı bir eğitimci tarafından bir gün boyunca eğitim aldı. Eğitimci; hemşirelik eğitiminin klinik değerlendirmelerini OSCE ile yapan bir üniversitenin hemşirelik bölümü OSCE sorumlularından olup sekiz yıldır OSCE uygulaması gerçekleştirmektedir. Eğitim içeriğinde OSCE uygulama standartları, uygulama öncesi, sırası ve sonrası aşamaları, dikkat edilmesi gereken hususlar ve uygulama örneklerine yer verildi. Sınav öncesi temel beceri rehberleri ve kontrol listeleri öğretim elemanlarına verildi. Sınavdan bir hafta önce öğretim elemanları ile pilot çalışma yapıldı. Aynı zamanda öğrencilere de sınav hakkında ön bilgilendirme yapıldı. Öğrencilerin yarısı sabah ve yarısı öğleden sonra sınava girecek şekilde kura yöntemi ile iki gruba ayrıldı.

2. Sınav Uygulaması

Sınav günü laboratuvar dışında öğrencilerin organizasyonundan sorumlu olmak üzere iki öğretim elemanı görevlendirildi. Sabah gelen öğrenci grubu görevli öğretim elemanı tarafından bir sınıfta toplandı ve öğrencilerin birbiriyle bilgi paylaşımını engellemek için cep telefonları teslim alındı. Beceri uygulamalarının ve sürelerinin her iki laboratuvar da aynı olmasına dikkat edildi. Her masada beş ve on dakikalık olmak üzere iki uygulama yer aldı. Toplamda on beş dakikalık uygulamayı yapan öğrenci, zil sesiyle diğer masadaki öğrenci ile yer değiştirerek diğer becerileri yaptı. Böylece her öğrenci toplamda otuz dakika olacak şekilde beceri uygulamasına katıldı. Her bir öğrenci OSCE değerlendirilmesinde temel beceri uygulamaları olarak; “steril eldiven giyme ve çıkarma”, “intravenöz kateter takma”, “yaşam bulguları ölçme” ve “özel ağız bakımı” uyguladı. Süre bitiminde yine zil sesiyle öğrenciler laboratuvar dışında bulunan öğretim elemanı eşliğinde bir sınıfta toplandı. Bu esnada öğleden sonra gelen öğrenci grubu da ayrı bir sınıfta toplanarak cep telefonları teslim alındı. Sabahtan sınava girmesi gereken yirmi dört öğrencinin sınavı bittiğinde cep telefonları teslim edilip okuldan ayrıldılar. Böylece her iki grubun birbiri ile karşılaşması engellendi. Sınav esnasında öğrenci beceri uygulamasını yaparken işlem basamaklarını uygulayıp uygulamadığı beceri kontrol listeleri ile değerlendirildi. Uygulama esnasında değerlendirici / gözlemci eğitici herhangi bir tepkide bulunmadan kontrol listeleri ile öğrenciyi değerlendirdi.

3. Sınav Sonrası Değerlendirme

Tüm istasyonlarda alınan puanların ortalaması öğrencinin beceri puanını oluşturdu. Sınav notları ertesi gün dersin sorumlusu tarafından öğrencilere ilan edildi. Değerlendirme ve gözlem yapan öğretim elemanlarından alınan sözel ve yazılı geri bildirimleri paylaşıldı. Sınavdan sonra öğretim elemanları ile toplantı yapılarak sorular tartışıldı, puanlar gözden geçirildi ve öğrencinin her bir sorudaki başarı yüzdeleri değerlendirildi. Bir sonraki dönemde beceri eğitimi ve sınav ile ilgili ele alınması gerekenler rapor haline getirildi.

Veri Kaynakları ve Değerlendirilmesi

Veri toplamada temel beceri kontrol listeleri, OSCE öncesi öğrencilerin stres ve memnuniyet durumunu değerlendiren anket formu yer aldı. Öğrenciler sınav sonrası Likert ölçeğine göre OSCE'nin kalitesini değerlendirdi. Değerlendirme “Hiç katılmıyorum” ile “Tamamen katılıyorum” arasında sıralama yapılarak belirlendi. Anket formları literatür doğrultusunda araştırmacılar tarafından hazırlandı.¹⁰⁻¹⁵ Tanımlayıcı istatistiklerin değerlendirilmesinde sayı, standart sapma, yüzde ve ortalama kullanıldı. Yapılan her bir beceri toplam 100 puan üzerinden değerlendirildi.

Rehberde yer alan maddeleri yapmasına göre puan verildi. Kontrol listelerindeki her bir madde öğrenci yaptı ise (1), yapmadı ise (0) olarak belirtildi. Her bir kontrol listesinde yüzde hesaplandı. Yüzdeyi hesaplamak için yaptı olarak işaretlenen maddeler, kontrol listesindeki toplam madde sayısına bölünüp 100 ile çarpılarak elde edildi. Ortalama puanın %70'inin üzerine çıkılmasının memnun edici, %80 ve %90'ın üzerine çıkılması ise sırasıyla iyi ve çok iyi puan olarak değerlendirildi.

Araştırmanın Etik Yönü

Çalışmanın yürütülmesi için üniversite etik kurulundan (tarih/no: /27.04.2021/36) ve çalışmada kullanılan ölçek için kullanım izni e-posta ortamında alınmıştır. Bu çalışma Helsinki Deklerasyonuna uygun olarak yürütülmüş olup, çalışmaya katılım sağlayan öğrencilerden yazılı onam alınmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Elde edilen veriler SPSS programında (21.0) değerlendirildi. Tanımlayıcı istatistikler için sayı, standart sapma, yüzde ve ortalama kullanıldı. Veriler %95 güven aralığında değerlendirilip, $p < 0.05$ anlamlı olarak kabul edildi.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu çalışma, bir vakıf üniversitesi Hemşirelik Esasları dersi için geçerli olup, diğer üniversitelerin hemşirelik bölümü dersleri için genellenemez.

BULGULAR

OSCE sınavına Hemşirelik Esasları dersi alan 47 öğrenci katılmış olup yaş ortalaması 20.38 ± 2.85 bulundu. Öğrencilerin %87.2'si ($n=41$) kadın, % 12.8'i ($n=6$) erkekti. % 23.4'ü ($n=11$) sağlık meslek lisesi mezunuydu. Öğrencilerin OSCE stres puanı 8.13 ± 2.05 olarak belirlenirken, OSCE memnuniyet puanı 6.85 ± 2.21 olarak saptandı. Öğrencilerin %42.6'sı ($n=20$) tekrar OSCE ile değerlendirilmek isterken %57.4'ü ($n=27$) istemediğini belirtti (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin demografik özellikleri ve OSCE düşünceleri

		Ort $\pm$ SD (min-max)	
Yaş (yıl)		20.38 $\pm$ 2.85	(min.18-max.34)
OSCE stres puanı		8.13 $\pm$ 2.05	(min.2-max.10)
OSCE memnuniyet puanı		6.85 $\pm$ 2.21	(min.0-max.10)
		n	%
Cinsiyet			
Kız		41	87.2
Erkek		6	12.8
OSCE ile tekrar değerlendirilmek isteme durumu			
Evet		20	42.6
Hayır		27	57.4

Öğrencilerin temel beceri puanları karşılaştırıldığında en yüksek puanın intravenöz kateter takma (86,30±9,25) uygulamasında alınırken en düşük puanın özel ağız bakımı (80.00±10.93) olduğu görüldü (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin temel beceri puan ortalamaları

Beceri	Min-Max	Ort±SD
Steril eldiven giyme-çıkarma	25-100	85.64±16.60
Intravenöz kateter takma	56-100	86.30±9.25
Özel ağız bakımı	50-100	80.00±10.93
Yaşam bulguları	44-98	82.14±9.71

Öğrencilerin temel beceri performans seviyelerine bakıldığında; steril eldiven giyme ve çıkarmada %78.7'si (n=37), intravenöz kateter takmada %83 (n=39), özel ağız bakımında % 61.7'si (n=29) ve yaşam bulgularında %70.2'sinin (n=33) beceri

düzeylerinin mükemmel seviyede olduğu gözlemlendi (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin temel beceri performans seviyeleri

Beceri düzeyi	Steril eldiven giyme-çıkarma n (%)	Intravenöz kateter takma n (%)	Özel ağız bakımı n (%)	Yaşam bulguları n (%)
Çok kötü	1 (2.1)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Kötü	0 (0.0)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
Orta	3 (6.4)	1 (2.1)	1 (2.1)	1 (2.1)
Çok iyi	6 (12.8)	7 (14.9)	17 (36.2)	13 (27.7)
Mükemmel	37 (78.7)	39 (83.0)	29 (61.7)	33 (70.2)

Öğrenciler OSCE'nin kalitesini değerlendirdiğinde, %59.6 (n=28)'i "sınavın iyi yapılandırılmış" olduğuna, %53.2 (n=25)'i "sınav öncesi yeterli bilgi aldığına", %40.4 ((n=19)'u "sınavın öğrenme fırsatı yarattığına" ve %48.9 (n=23)'u "sınav için verilen zamanın yeterli olduğuna" tamamen katılmışlardır (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin OSCE kalitesini değerlendirilmesi

	Hiç katılmıyorum n (%)	Katılmıyorum n (%)	Kısmen katılıyorum n (%)	Katılıyorum n (%)	Tamamen katılıyorum n (%)
Sınav adil bir şekilde tasarlanmıştır.	0 (0.0)	0 (0.0)	2 (4.3)	11 (23.4)	34 (72.3)
Sınav iyi yapılandırılmıştır.	1 (2.1)	1 (2.1)	1 (2.1)	16 (34.0)	28 (59.6)
Sınav diğer yazılı sınavdan daha kolaydır.	11 (23.4)	9 (19.1)	13 (27.7)	5 (10.6)	9 (19.1)
Sınav öncesinde sınav hakkında yeterli bilgi aldım.	0 (0.0)	2 (4.3)	7 (14.9)	13 (27.7)	25 (53.2)
Sınav talimatları açıktı.	0 (0.0)	1 (2.1)	3 (6.4)	10 (21.3)	33 (70.2)
Sınav ile ilgili bütün prosedürler sınav öncesinde gözden geçirilmişti.	1 (2.1)	0 (0.0)	3 (6.4)	13 (27.7)	30 (63.8)
Sınav istasyon sıralaması uygundu.	0 (0.0)	1 (2.1)	4 (8.5)	13 (27.7)	29 (61.7)
Sınav istasyonları öğrenilenleri yansıttı.	0 (0.0)	2 (4.3)	7 (14.9)	12 (25.5)	26 (55.3)
Sınav öğrenme fırsatı sağladı.	3 (6.4)	2 (4.3)	9 (19.1)	14 (29.8)	19 (40.4)
Her bir OSCE istasyonu içerik ve dizayn olarak doğala yakındı.	1 (2.1)	2 (4.3)	7 (14.9)	15 (31.9)	22 (46.8)
Sınavı yapanlar nazik ve profesyoneldi.	0 (0.0)	0 (0.0)	3 (6.4)	13 (27.7)	31 (66.0)
Her OSCE sınav istasyonu başına verilen zaman yeterliydi.	4 (8.5)	6 (12.8)	7 (14.9)	7 (14.9)	23 (48.9)
OSCE sınav istasyon sayısı yeterliydi.	0 (0.0)	5 (10.6)	5 (10.6)	11 (23.4)	26 (55.3)

Tablo 5. Öğrencilerin OSCE geçerlilik güvenirlilik algısı

	Hiç katılmıyorum n (%)	Katılmıyorum n (%)	Kısmen katılıyorum n (%)	Katılıyorum n (%)	Tamamen katılıyorum n (%)
Hemşirelik eğitimin için yapılması gereken bir sınavdır.	2 (4.3)	6 (12.8)	7 (14.9)	10 (21.3)	22 (46.8)
OSCE beceri olarak zayıf olduğum alanları görmeme yardımcı oldu.	2 (4.3)	2 (4.3)	8 (17.0)	15 (31.9)	20 (42.6)
OSCE sınavı hemşirelikte klinik temel becerileri ideal ölçer.	0 (0.0)	3 (6.4)	10 (21.3)	15 (31.9)	19 (40.4)
OSCE sınav puanları standartlaştırılmıştır.	0 (0.0)	2 (4.3)	12 (25.5)	12 (25.5)	21 (44.7)
OSCE uygulaması yararlı bir deneyimdir.	2 (4.3)	2 (4.3)	7 (14.9)	14 (29.8)	22 (46.8)
Bireysel ve sosyal ilişkiler OSCE sınav puanını etkilemez.	5 (10.6)	5 (10.6)	9 (19.1)	12 (25.5)	16 (34.0)

Öğrencilerin OSCE geçerlilik ve güvenirlilik algısı değerlendirildiğinde; %46.8'i (n=22) OSCE'yi "hemşirelik eğitimi için yapılması gereken bir sınav" olarak bildirdi. Öğrencilerin %42.6'sı (n=20) "beceri olarak zayıf olduğum alanları görmeme yardımcı

oldu", %40.4'ü (n=19) "hemşirelikte klinik temel becerileri ideal ölçer", %46.8'i (n=22) ise "OSCE uygulaması yararlı bir deneyimdir" görüşünü bildirdi. Öğrencilerin %34'ü (n=16) "bireysel ve sosyal ilişkiler

OSCE sınav puanını etkilemez” anlayışına “tamamen katılıyorum” olarak belirtti (Tablo 5).

TARTIŞMA

Literatürde öğrencileri uygulama becerilerinin OSCE ile değerlendirilmesinin uygun ve etkili bir yöntem olmasının yanı sıra zorluklarından da bahsedilmektedir.¹⁶ Öğrencilerin sınav öncesi stres puanlarının oldukça yüksek bulunduğu ve yarıdan çoğunun OSCE ile değerlendirilmek istemediği görüldü. Yapılan bazı çalışmalarda da öğrenciler OSCE’nin kendilerinde strese neden olduğunu ifade etmişlerdir.¹⁷ Öğrenci stresi bazı kaynaklarda OSCE için dezavantaj olarak gösterilse de stres ve anksiyete öğrenciler için pozitif etkilere de neden olabilir.³ Fidment ve ark. (2012) çalışmasında OSCE deneyimi olan öğrencilerin klinikte stresli durumlarla daha iyi baş edebildiği saptanmıştır.¹⁸ Öğrencinin OSCE’yi başarılı bir şekilde geçtiğinde klinik uygulamada beceriyi uygularken daha özgüvenli olduğu bildirilmektedir.⁷ Bu çalışmada öğrencilerin yarisından çoğunun tekrar OSCE ile değerlendirilmek istememesi ile birlikte yüksek stres bildiriminin olması stresi azaltmaya yönelik çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu düşündürmektedir. 2019 yılında Saunders ve arkadaşları işbirlikçi bir OSCE yapılandırması ile öğrenci stresinin azaldığını bildirmiştir.¹⁹ Benzer şekilde OSCE’de öğrenci stresini düşürmeye yönelik kapsamlı çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Öğrencilerin temel beceri puanları karşılaştırıldığında en yüksek puanın intravenöz kateter beceri uygulaması olması bu becerinin zor olması nedeniyle öğrencilerin daha önem vererek çalıştığını düşündürmektedir. Çalışmada öğrencilerin çoğu OSCE’yi adil bir değerlendirme aracı olarak belirtti. Bu sonucun Ali ve ark. (2012)’nin çalışması ile (%75.9) benzer olduğu görülmektedir.¹⁹ Ancak Makhlof’un çalışmasında (2019) en düşük puanı (%70) sınavın adil olması aldı.¹² Bu durumun kurumsal ve kültürel farklılıklardan kaynaklanabileceğini düşündürmektedir. Öğrencilerin sınav talimatlarının net bir şekilde belirgin olması ve istasyon sıralamasının uygunluğunda da aynı benzerlikler belirlendi. Çalışmada öğrencilerin yaklaşık yarısı OSCE’nin öğrenme fırsatı yarattığını belirtirken yarisından fazlası ise sınav istasyonu başına verilen süreyi yeterli bulduğunu ifade etti. OSCE’nin öğrenciler için yararlı bir deneyim olup olmadığı sorgulandığında öğrencilerin yarısına yakını OSCE’nin yararlı ve hemşirelik eğitimi için gereken bir sınav olduğunu bildirdi. Yapılan bir çalışmada da öğrenciler OSCE’nin (%58.6) kendileri için yararlı olduğunu ifade etmişlerdir.²⁰ Öğrencilerin yarısına yakını OSCE’nin beceri olarak zayıf olan alanları görmeye yardımcı olduğunu bildirdi. Tanrıku ve ark. (2018)’nin çalışmasında, öğrencilerin hemşirelik bakım sürecinde eleştirel ve çözüm odaklı düşünmeyi, kendi sorumluluklarını bilerek eksiklerini fark etmelerini ve karşılaşılan durumları meslek etiği

açısından değerlendirmeyi, araştırma becerilerinin güçlenmesini sağladığını belirtmiştir.²¹ Lamia ve ark. (2017)’nin çalışmasında da benzer bulgular bildirilmekte olup, bu bulgular OSCE’nin temel beceri değerlendirmesinde kullanılmasının öğrenci tarafından da olumlu karşılandığını düşündürmektedir.¹⁷

Çalışmada öğrencilerin genel olarak OSCE geçerlilik ve güvenilirlik algısının yüksek olduğu görülmüştür. Makhlof’un çalışmasında da (2019) benzer bulgulara ulaşılmıştır. OSCE’nin öğrenci tarafı kadar öğretim elemanı tarafı da bulunmaktadır.¹² Öğretim elemanı görüşleri sınavın geliştirilmesi gereken yönleri konusunda fikir verebilir. Bu çalışmada öğretim elemanları öğrencilerle paralel şekilde beceri eğitiminin OSCE ile objektif olarak ölçüldüğünü bildirmişlerdir. Bu bulguyu destekler şekilde Sabzi ve ark. (2018) OSCE’nin geçerli ve güvenilir bir klinik öncesi beceri değerlendirme sınavı olduğunu bildirmiştir.⁵ Bu çalışmada öğretim elemanları OSCE’nin diğer sınavlara göre daha fazla zaman, maliyet ve emek gerektirdiğini belirtmiş olup, bu bulgular mevcut literatür ile uyumludur.^{3,15} Zamanzadeh ve diğerlerinin (2021) çalışmasında da idari ve alt yapıdaki eksiklikler OSCE’nin sınırlılığı olarak bildirilmiştir.¹⁶ OSCE sınavı planlanırken öğrenci sayısı ve yapılacak uygulamalar göz önünde bulundurularak yeterli miktarda öğreti elemanı, fiziksel alan ve malzeme temini sağlanmalıdır.²²⁻²⁴ Smrekar ve ark. (2017)’nin OSCE değerlendirmesinde öğretim elemanlarına eşlik etmek üzere klinik mentorler ile işbirliği yapılabileceğini bildirmiştir.⁷

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak; öğrenci hemşirelerin becerilerinin değerlendirilmesinde çeşitli yöntemler kullanılabilir. Öğrencilerin etkinliğinin değerlendirilmesinde öğrenci merkezli yöntemlerin kullanılması önemlidir. OSCE öğrencileri ve öğretim elemanlarını motive ederek deneyim kazandırabilir. Ancak, OSCE’nin, eski sistem sınava göre daha stresli, zaman alıcı ve pahalı olduğu düşünülmektedir. Gelecek dönemlerde OSCE’nin hemşirelik eğitiminin değerlendirilmesinde kullanılabilmesi için öğrenci sayısı ve değerlendirilecek beceriler göz önünde bulundurularak yeterli öğretim elemanı, fiziksel ortam ve malzemenin sağlanmalı ve ayrıca OSCE’nin en belirgin dezavantajı olan sınav stresi ile ilgili yeni çalışmaların planlanması önerilmektedir.

Yazar Katkıları

Çalışma fikri/tasarımı: MMK, ST, AG, MMT, RAY, CKÖ

Veri toplama: MMK, ST, AG, MMT, RAY, CKÖ

Veri analizi ve yorumlama: MMK, ST, AG, MMT

Literatür tarama: MMK, ST, AG, MMT

Eleştirel inceleme: MMK, ST, AG, MMT, RAY, CKÖ

Son onay ve sorumluluk: MMK

Finansal Destek: Bu araştırma, İstanbul Kültür Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Birimi (İKÜ BAP-2103) tarafından desteklenmiştir.

Çıkar çatışması: Yazarlar çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Teşekkür

OSCE hakkında bilgi ve deneyimlerini paylaşan Dr. Öğr. Gör. Tuba ŞENGÜL'e (Koç Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi) OSCE'de kurum dışından gözetmen olarak gelen değerli öğretim elemanları; Doç.Dr. Nuran GENÇTÜRK'e (İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Sağlık Bilimleri Fakültesi) Dr. Öğr. Üyesi Gülbahar KESKİN'e (Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi) Dr. Öğr. Üyesi Ayşenur TURAN'a (Haliç Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi) Dr. Öğr. Üyesi Tuba ÇATAK TANYEL'e (İstanbul Gedik Üniversitesi) teşekkürlerimizi sunarız. Ayrıca finansal destek veren İKÜ Bilimsel Araştırma birimine çok teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

- Özer Karadeniz K, Elmas S. Hemşirelikte Klinik Eğitim. *Eurasian Journal of Health Science*. 2012;4(2):132-7.
- Boztepe H, Terzioğlu F. Hemşirelik eğitiminde beceri değerlendirme. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2013;16(1):57-64.
- Denat Y, Tuğrul E. Klinik beceri performanslarını değerlendirmede bir yöntem: Objektif yapılandırılmış klinik sınavlar. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*. 2012;9(3):53-9.
- Moattari M, Abdollah-zargar S, Mousavinasab M, Zare N, Beygi Marvdast P. Reliability and validity of OSCE in evaluating clinical skills of nursing students. *Journal of Medical Education*. 2013;13(3):79-85.
- Sabzi Z, Modanloo M., Yazdi K, Kolagari S, Aryaie M. The validity and reliability of the objective structured clinical examination (OSCE) in preinternship nursing students. *Journal of Research Development in Nursing & Midwifery*. 2018;15(1):1-9.
- Abdalla A, Mohammed K. The objective structured clinical exam (OSCE): A qualitative study evaluating nursing Student's experience. *Int J Sci Res*. 2016;5(3): 399-402.
- Smrekar M, Ledinski Fičko S, Hošnjak AM, Ilić B. Use of the objective structured clinical examination in undergraduate nursing education. *Croatian Nursing Journal*. 2017;1(1): 91-102.
- Solà M, Pulpón AM, Morin V, Sancho R, Clèries X, Fabrellas N. Towards the implementation of OSCE in undergraduate nursing curriculum: A qualitative study. *Nurse Education Today*. 2017;49:163-7. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2016.11.028>.
- Elbilgahy AA, Eltaib FA, Mohamed RK. Implementation of objective structured clinical examination (OSCE): Perceiving nursing students and teachers' attitude & satisfaction. *Am J Nurs*. 2020; 8 (2): 220-6. <https://doi.org/10.12691/ajnr-8-2-11>.
- García-Mayor S, Quemada-González C, León-Campos Á, Kaknani-Uttumchandani S, Gutiérrez-Rodríguez L, del Mar Carmona-Segovia A, Martí-García C. Nursing students' perceptions on the use of clinical simulation in psychiatric and mental health nursing by means of objective structured clinical examination (OSCE). *Nurse Education Today*. 2021;100:104866. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2021.104866>
- Solà-Pola M, Morin-Fraile V, Fabrellas-Padrés N, Raurell-Torreda M, Guanter-Peris L, Guix-Comellas E, Pulpón-Segura AM. The usefulness and acceptance of the OSCE in nursing schools. *Nurse Education in Practice*. 2020;43:102736.
- Makhlof E. Saudi nursing students' outcomes and perspectives about an objective structured clinical examination in obstetrics and gynecological nursing course. *International Journal of Medical Research & Health Sciences*. 2019;8(3):19-25.
- Obizoba C. Mitigating the challenges of objective structured clinical examination (OSCE) in nursing education: A phenomenological research study. *Nurse Education Today*. 2018;68:71-4. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.06.002>
- Johnston AN, Weeks B, Shuker MA, Coyne E, Niall H, Mitchell M, Massey D. Nursing students' perceptions of the objective structured clinical examination: An integrative review. *Clinical Simulation in Nursing*. 2017;13(3):127-42. <https://doi.org/10.1016/j.ecns.2016.11.002>
- Darendeliler F, Gökçay G, Somer A, Karakaş Z, Çoban A, Zeynep İ, Bulut A. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı deneyimi. *Tıp Eğitimi Dünyası*. 2002;7(7):32-7.
- Zamanzadeh V, Ghaffari R, Valizadeh L, Karimi-Moonaghi H, Amy N, Johnston B, Alizadeh S. Challenges of objective structured clinical examination in undergraduate nursing curriculum: Experiences of faculties and students. *Nurse Education Today*. 2021;103:104960.
- Awad LA, Alshamandy SAAA, Abolwafa NF. Perception of undergraduates nursing students towards objective structure clinical examination OSCE. *IORS Journal of Nursing Health Science*. 2017;6(5):52-60.
- Fidment S. The Objective Structured Clinical Exam (OSCE). A Qualitative Study on Student Experiences in Healthcare. *Student Engagement and Experience Journal*. 2012;1(1):1-8.
- Saunders A, Say R, Visentin D, McCann D. Evaluation of a collaborative testing approach to objective structured clinical examination (OSCE) in undergraduate nurse education: A survey study. *Nurse Education in Practice*. 2019;35(2):111-6.
- Ali GA, Mehdi AY, Ali HA. Objective Structured Clinical Examination (OSCE) as an assessment tool for clinical skills in Sohag University: Nursing Students' perspective. *Journal of environmental studies*. 2012;8(1):59-69.
- Tanrikulu F, Erol F, Filiz NY, Gündoğdu H, Dikmen Y. Hemşirelik öğrencilerinin klinik eğitiminde kullanılan yansıtıcı düşünme tekniğine

- yönelik görüşlerinin incelenmesi. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*. 2018;27(3):197-204.
22. Akın Korhan E, Tokem Y, Uzelli Yılmaz D, Dilemek H. Hemşirelikte psikomotor beceri eğitiminde video destekli öğretim ve OSCE uygulaması: Bir deneyim paylaşımı. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*. 2016;1(1):35-7.
23. Başaranoğlu, G. Yapılandırılmış Objektif Klinik Sınav: Bezmialem Vakıf Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Anestezi Programı deneyimi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*. 2018;8(2):388-91.
24. Demirağ H, Göktaş Ş, Yıldırım E, Tamgöl M, Gökçe M, Akkaya T. Objektif yapılandırılmış klinik sınavı (OYKS) kullanarak paramedik öğrencilerin mesleki becerilerinin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 218;7(4):65-73.